

3. LÍNIES EDUCATIVES GENERALS

En aquest apartat us volem oferir una sèrie de **pautes i recomanacions pedagògiques i didàctiques** que us ajudin a l'hora de dissenyar possibles accions educatives relacionades amb la mobilitat més segura. Utilitzem com a marc orientatiu la *Guia d'educació per a la mobilitat segura* publicada pel Servei Català de Trànsit.

3.1. FINALITATS I VALORS

En primer lloc hauríem de **localitzar les grans finalitats** que pretén l'educació per a la mobilitat més segura i els **grans valors** sobre els quals se sosté.

L'educació per a la mobilitat segura té com a objectius: (4)

Objectiu general:

- ▶ Contribuir de manera decisiva a l'augment de la seguretat viària.

Objectius específics:

- ▶ Disminuir els comportaments de risc.
- ▶ Afavorir l'aplicació de mesures preventives.

Des d'aquesta publicació us proposem també uns **objectius que considerem previs al canvi de conducta:**

- ▶ Conscienciar i sensibilitzar dels possibles riscos relacionats amb la mobilitat.

Els valors que han d'orientar la praxi de l'educació per a la mobilitat segura són: (4)

▶ **Valors universals de referència:**

- responsabilitat
- convivència

▶ **Valors específics de la mobilitat segura:**

- autoconsciència
- autoprotecció
- prevenció

- ▶ Conscienciar i sensibilitzar de la importància de l'aplicació de mesures de seguretat.

3.2. COM PODEM PROMOURE CANVIS DE CONDUCTA?

Hi ha múltiples factors que intervenen en la seguretat viària (estructurals, culturals, socials, personals, d'infraestructura, mediambientals...), però amb aquesta guia pretenem augmentar la seguretat viària tot **actuant en l'àmbit educatiu sobre les persones** per tal que **redueixin les conductes de risc i augmentin les d'autoprotecció**.

És a dir, pretenem promoure **canvis de conducta**. Per aconseguir aquests canvis i per fer-los perdurables, **no n'hi ha prou amb la informació** sinó que s'han de plantejar **accions educatives globals** que tinguin com a finalitat el **desenvolupament integral de la persona**.

Això vol dir que les activitats o programacions que es plantegin no s'haurien només de centrar a oferir informació sinó que, per ser eficaces, haurien d'**actuar en 4 grans àrees de manera combinada, tal com ens recomana Jacques Delors a L'educació amaga un tresor: (5)**

Àrea del “saber” (aprendre a conèixer):

- ▶ **Ensenyar a “aprendre a aprendre”**: hem de ser capaços d'aprendre del nostre entorn de manera contínua.
- ▶ Per això és important: **oferir coneixements i reflexionar-hi**. Quins són els factors de risc? Per què? Quines són les conseqüències? Quines són les mesures preventives? Per què? Quina és la normativa? Quines són les normes de circulació bàsiques? Penses que la gent les compleix?

Àrea del “saber ser” (aprendre a ser):

- ▶ L'educació ha de contribuir al **desenvolupament global de la persona**, tenint en compte, a més dels coneixements, aspectes perceptius, emocionals, valoratius...
- ▶ Per això és important:
 - **Introduir la percepció de risc**: “tu també ets vulnerable, a tu també et pot passar”.
 - **Sensibilitzar**: motivar per portar a terme conductes de mobilitat segura, presentar sentiments i valors favorables a l'acceptació de mesures preventives. (Protegir-se no vol dir ser un avorrit!)

Àrea del “saber fer” (aprendre a fer):

- ▶ Un cop coneixem el “què” i som conscients de la seva importància, hem de treballar el “com”, és a dir, “fer-ho”...
- ▶ Per això ens serà útil: **fomentar l'adquisició d'habilitats/destreses** que es converteixin en hàbits de prevenció i seguretat. (“Entrenar” a prendre i portar a la pràctica decisions preventives. No només es treballa l'aspecte cognitiu i valoratiu sinó també el conductual, ja que es tracta de portar les decisions a la pràctica, malgrat les pressions externes.)

Àrea del “saber conviure” (aprendre a estar):

- ▶ Es tracta d'aprendre a conviure amb els altres, de manera responsable.
- ▶ Per això és important:
 - Respectar-se un mateix i respectar els altres (autoestima i empatia).
 - Ser conscient de la repercussió que qualsevol acció pot tenir en els altres.

Seguint aquesta mateixa línia, la **Guia d'educació per a la mobilitat segura** (4) recomana que qualsevol procés de prevenció passi per **tres etapes de desenvolupament**:

▶ **Informacions i conceptes: conèixer el perill**

Informacions i conceptes bàsics. Moltes vegades ja són coneguts pels participants, independentment de la seva edat. No sempre s'han de tractar "de cap a peus", però sí que és important verificar el coneixement de la seva l'existència i ajudar a ordenar-los.

▶ **Experiències perceptives: percebre el perill**

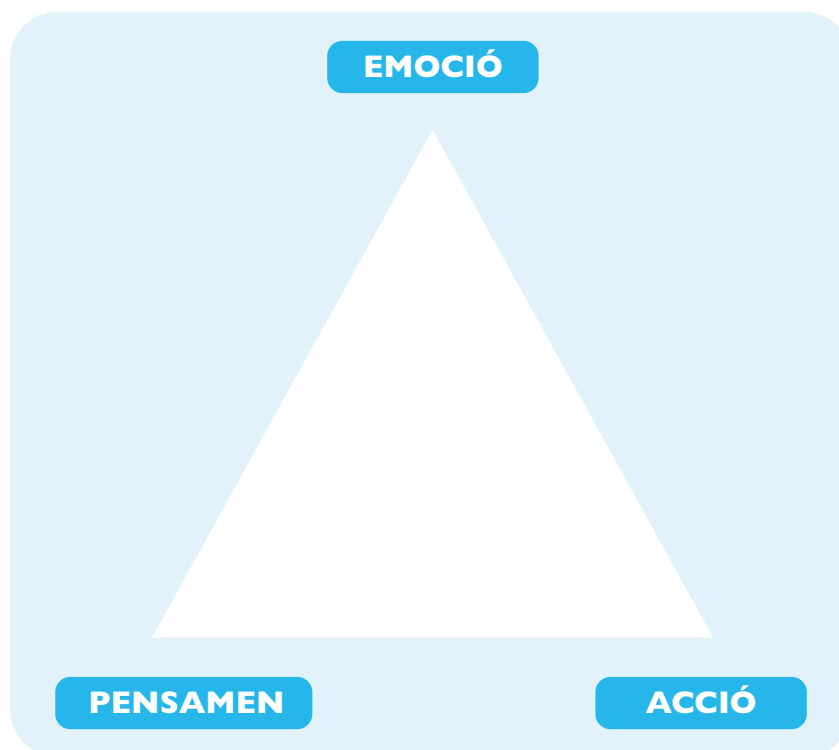
Cal treballar la percepció correcta de les situacions i els perills que interessa prevenir. Es fa referència a experiències perceptives que també cal verificar, recordar o repetir per acabar d'interioritzar-les correctament. Així, quan els participants es trobin en situacions de perill podran reconèixer perceptivament el factor de risc treballat.

▶ **Actituds i valors: voler evitar el perill**

Els valors, les actituds i les emocions et fan actuar d'una manera o d'una altra. Es manifesten en el moment de la decisió o el perill. La revisió i el canvi d'actitud vers l'autoprotecció és el pas més ferm per assegurar la prevenció de les principals situacions de perill en els diferents grups d'edat.

3.3. APORTACIONS DE L'ENFOCAMENT SOCIOAFECTIU

Aquestes tres etapes es relacionen amb la visió integradora que se'ns ofereix des de l'enfocament socioafectiu. Tal com ens proposen Pere Darder i Eva Bach, (6) accions, pensaments i emocions estan íntimament relacionats:

Les emocions, els sentiments, les sensacions... ens fan pensar i actuar. Així, en l'àmbit educatiu, si volem generar canvis, no ens hem d'oblidar de les emocions. A més, les emocions ens ofereixen un element de motivació important.

Les emocions s'han de reconèixer i s'ha d'aprendre a conviure-hi, a gestionar-les de forma que ens ajudin a protegir-nos i a relacionar-nos amb l'entorn de manera adequada.

Quines emocions s'han de tenir en compte en relació amb la mobilitat més segura?

- ▶ **La por del perill:** Per què tenim por?
- ▶ **Felicitat, alegria, entusiasme:** Què ens fa sentir bé?
- ▶ **Sentiment de seguretat/inseguretat:** Què ens fa sentir segurs/insegurs?
- ▶ **Autoestima i autoconfiança:** Per què volem destacar? Per què volem impressionar els altres?
- ▶ **Autoprotecció:** Ens cuidem? Ens preocupem per la nostra salut i qualitat de vida?

Les emocions s'han de tenir en compte per aconseguir **aprenentatges realment significatius que la persona consideri** útils i aplicables i que, per tant, donin lloc a canvis de conducta. De nou, citem Pere Darder i Eva Bach:

*“No hi ha aprenentatge significatiu pel sol fet que hi hagi activitat i que aquesta activitat s'integri estructuradament en el pla cognitiu, sinó que **hi ha aprenentatge significatiu quan l'activitat és fruit de l'emoció**, és a dir, quan s'estableix algun tipus de vinculació afectiva amb allò que estem fent i coneixent. [...] hi ha un **aprenentatge significatiu quan el fer, el conèixer i el sentir troben un punt de convergència en el cervell humà.**” (6)*

I aquest aprenentatge emocional i significatiu es potencia mitjançant la interacció amb els altres:

*“Com que l'emoció té a veure quasi sempre amb l'altre, directament o indirectament, la paraula clau no seria acció, sinó interacció. **És la relació amb l'altre la que realment ens modela**, perquè és la relació amb l'altre la que ens situa, la que ens fa descobrir el que sentim i ens ajuda a conèixer qui som.” (6)*

Els espais de lleure són uns espais educatius que sempre han potenciat la participació d'infants i joves, la interacció i les actituds per damunt dels aspectes merament cognitius. Per això pensem que tenim molt a dir i a fer de cara a promoure conductes de mobilitat més segura en infants i joves.

3.4. ORIENTACIONS PER A L'APLICACIÓ D'AQUEST MATERIAL

Us oferim una sèrie d'activitats i d'idees per treballar per a una mobilitat més segura en les vostres entitats, però us recomanem que seguïu el procediment següent per definir les accions més útils i oportunes en relació amb la vostra realitat:

